

LEONARDO PARTNERSHIP PROGRAM

PLAS PROJECT (2011-2013)

(No. 2011-1-CZ1-LEO04-07096 3)

“Promotions of life long learning as an active strategy – sharing experiences for European solution”

(Az élethosszig tartó tanulás aktív stratégiaként való terjesztése – európai megoldás kialakítása tapasztalatok megosztása révén)

LEGJOBB GYAKORLATOK **A LEGSZEBB KONYHAKERTEK**

Újszilvás Község Önkormányzata

1. Bevezetés

Újszilvás 1950 óta önálló közigazgatási egység. Lakosságszáma 2773 fő. Az ország középső részén, sík területen helyezkedik el. A települést fekvésből adódóan viszonylagos zártság, nyugalom és természet közelség jellemzi. A falu kedvező mérete kedvező az itt élők teljes körű és színvonalas alapszintű ellátása szempontjából.

A falu tágassága: a lakáshoz, az intézményi ellátáshoz és a gazdasági tevékenységekhez szükséges területek egyaránt bőségesen állnak rendelkezésre, ebből adódóan az egymás melletti funkciók kevésbé zavarják egymást, kevesebb helyi (*terület és környezethasználati*) konfliktust okoznak.

A síkvidéki fekvés ellenére kedvező a táji környezet, a belterülettől É, ÉK irányban elterülő jelentős kiterjedésű nedves rét legelőterületek élővilága változatos, összességükben jelentősek a falut körülvevő mozaikszerű, illetve összefüggő, (*többnyire telepített*) erdőterületek.

Az újszilvási családok, háztartások (mint gazdasági egységek) értéktermelő képessége, megtakarítási hajlama jelentős, a megtakarítások megjelennek a település épített környezetében is. (építési jellegű beruházások, közműfejlesztésekben való részvétel).

2003.-ban településfejlesztési koncepciót, 2004.-ben településrendezési tervet készítettett és fogadott el Önkormányzatunk.

Alapvető célunk a helyi gazdaság erősítése, a helyben foglalkoztatás növelése, a jövedelemtermelő képesség erősítése, ezzel a népességmegtartó és népességvonzó képesség növelése: mintegy négyezer – négyezer-öttszáz ember vonzó otthona, olyan, ahol jó élni és amely biztosítja az alábbiakat:

- egészséges életkörülmények,
- kulturált lakás feltételek
- megélhetés (*a munka lehetősége, illetve annak elérhetősége*),
- községi színvonalú integrált ellátás
- a helyi és térségi gazdaság követelményeinek megfelelő - *a munkaerő-piaci igényekhez illeszkedő* - képzés és továbbképzés feltételeit és elérésének lehetőségét minden polgára számára.

Fejlesztési céljainkat társadalmi szerveződések is támogatják: Széchényi István Általános Iskola Alapítvány, Újszilvás Központi Sport Egyesület, Rozmaring Nyugdíjas Klub, Újszilvás Község Polgárőr Szervezete, valamint Mezőöri őrszolgálatot.

2010-ben alakult meg az 'Újszilvás Virágos és Kulturált Környezetéért Alapítvány', amelynek célja hogy segítse a község arculatának fejlesztését. Összefogással és a kínálkozó pályázati lehetőségeket kihasználva szebbé, esztétikusabbá tehetjük a településképet. A helyi lakosok és az idelátogatók szívesen mennek végig az utcán és kellemes érzést biztosít számukra a rendezett településkép. A táj sajátosságainak megfelelően szervezett szilvafa ültetési program folyik a településen, 2010-ben már 2000 fa ültetése megtörtént.

A LEADER Program keretében 2006-ban alakult meg a Hajt-A Csapat Akciócsoport (tagjainak száma 42), a környező önkormányzatok, civil szervezetek és vállalkozások együttműködésével, amelynek célja a vidékfejlesztés innovatív előmozdítása (pl.: helyi termékek előállítás és piacra vitele stb.) a magán és a közsféra együttműködésével.

A településen jelentős infrastrukturálisfejlesztések történtek az utóbbi két évtizedben. A 2011-es évben készült el településünkön Magyarország legnagyobb naperőműve. Éves teljesítménye meghaladja a 630 000 kWh-t.

Több sikeres helyi vállalkozás működik, melyek fel tudják venni a helyben megtermelt mezőgazdasági termékeket: Szilvási Aranykemence Kft. (pékárú), Bolyhos és Fia Bt. Pálinkafőzdéje, Szilvánhús Kft., Bertók Méhészet.

A kerti-, és konyhai szervesanyagok kertészeti újrahasznosítása érdekében kidolgoztunk egy projektet, melynek keretében 500 db komposztáló ládát szereztünk be, és ezeket térítésmentesen adtuk ki a helybeli lakosoknak, intézményeknek.

A település vezetősége az elmúlt 10 évben tudatosan kezdte meg a lakosság aktív bevonását a helyi közösségi élet alakításába. Fiatalon, már óvodás kortól a mindennapok része lett a környezettudatos nevelés. Korszerű Óvodánk 2010-től büszkén viseli a megtisztelő Zöld Óvoda címet. A települési Széchenyi István Általános Iskolában öko-innovációs programot dolgoztunk ki, amely alapján elnyertük az ÖKOISKOLA minősítést. Újszilváson egy önkormányzati telken iskolakert, szőlő,gyümölcsös és konyhakert került kialakításra; A konyhakertben- mintakertben termesztett termékek az Önkormányzat 300 adagos közkonyháján kerülnek felhasználásra!

Önkormányzatunk nagy hangsúlyt fektet a közösség fejlesztésére. Igyekszünk a lakosságot bevonni a település fejlesztésébe, szépítésébe, élhetőbbé tételére. Megemlíthetjük a Tiszta udvar, rendes ház pályázatunkat, melyet hagyományteremtéssel a 2011-es évben is kiírtunk.

2. A téma indokoltsága

Hazánkban még sokan emlékeznek nagyszüleink konyhakertjére, amikor még szinte bármilyen zöldség megtermelt a ház körül. A kertes házakban elől virágoskert, hátul pedig un. konyhakert kapott helyett. (Azok a növények, amik nagyobb helyet igényeltek – burgonya, tökfélék, a baromfinak szükséges kukorica – a legtöbb család esetében kikerült az un. „zártkertbe” a gyümölcsfák közé/mellé.)

A vidék ezen arculata azonban az évek során megváltozott. Az elmúlt évtizedekben azt sugallták a különféle médiumok a lakosság felé, hogy nem éri meg a konyhakerttel foglalkozni, mert drága a vetőmag, a vegyszer, a műtrágya, sokkal olcsóbban meg lehet ezeket kapni a nagy üzletekben, bajlódni sem kell vele, és sokkal szebb. A lakosság jelentős része – és ez már a legkisebb, pár utcából álló falura is igaz – a kertetet fűvel borította le, és csak virágokat gondoz, fűvet vág. A zöldségeket üzletekből, hiper-, szupermarketekből szerzi be, melyek tetszetősek és olcsóak ugyan, de eredetük bizonytalan, az egészséges ételmszerhez sokszor messze állnak.

Ezen a tendencián lehet változtatnunk jelen programunkkal, ami a házkörüli konyhakerti művelés újraélesztésére irányul. A program eredményeképpen bárki képes lehet az önellátásra, és egy kis munkával, odafigyeléssel egészséges zöldségeket tud letenni családjá asztalára. „A legszebb konyhakert” c. program tehát ezt a koncepciót hivatott népszerűsíteni a lakosok körében, kellő elismerést, odafigyelést biztosítva az aktív tevékenység iránt.

Mindezek nyomán remélhető, hogy példájukat minél többen követik. Céljaink:

- ösztönözni a lakosokat, hogy udvarukon, kertjükben termeljék meg a maguk és családjuk számára a konyhakerti zöldségeket
- szemléletváltás, szemlélet átadás
- fejlesztve ezzel az öngondoskodást, önellátást,
- feléleszteni a már-már feledésbe merült hagyományos népi kertkultúrát
- visszaadni a vidék régi arculatát
- megváltoztatni a helyi közösség elmúlt évtizedekben kialakult azon szemléletét, hogy lakóházuk, kertjük udvarán kizárólag csak fűvet nyírjanak, a szükséges zöldségeket pedig multinacionális cégektől, bizonytalan forrásból szerezzék be.
- fejleszteni a programmal az összefogást, az egymás megsegítését, azaz közösségfejlesztés

A program teljes egészében illeszkedik a Vidékfejlesztési Minisztérium koncepciójához és élvezi Dr. Fazekas Sándor Vidékfejlesztési Miniszter teljes körű támogatását.

3. A projekt programja, megvalósítása

Kategóriák

- Balkon: erkélyen kialakított
- Mini: 50 m²-ig
- Normál: 50 m² felett
- Zártkert 1.: Zöldséges
- Zártkert 2.: Gyümölcsös

Feltételek – elvárások

- Minimum 5 féle növény / gyümölcs termesztése
- Balkonon – 5 cserép/dézsza – 3 féle növény
- Rendezett környezet
- Permetezés esetén – Permetezési napló
- Öntözés esetén – csapadékgyűjtés
- Gyommentes, gondozott kert
- Minőségi növények tartása

Bírálatnál előnyként értékelendő

- Fajta ismeret (tudja felsorolni az általa termelt zöldségeket)
- Alkalmazott termesztő módszerek
- Technológizáltság
- Komposztálás
- Felszín alatti vízkészlet védelme (a locsolás ne fűrt kútból, vagy csapvízzel történjen!)
- Másod / harmadvetés kihasználása

Bírálati szempontok

- Bio-módszerek alkalmazása
- Szerves tápanyag utánpótlás
- Növényvédelem – Növénytársítások
- Felszín alatti vízkészlet védelme
- Csatorna, esővíz használata locsolásnál
- Komposztálás alkalmazása

A programban történő részvétel feltételei

- az illető a programhoz önként kíván csatlakozni
- rendelkezik saját tulajdonú vagy számára megművelésre átengedett balkonnal, kerttel, udvarral, telekkel, földterülettel, ahol
- konyhakerti zöldségeket/gyümölcsöket termeszt

Az időskorúak szerepe a programban ennek a régi, hagyományos konyhakerteknek a visszaállítását azáltal, hogy bemutatják a lakosságnak, hogy régen hogyan is csinálták ezt, hogyan is nézett ki egy ilyen kert, illetve megtanítsák őket gazdálkodni. Emellett maguk is bekapcsolódhatnak a programba, megmutathatják, hogy idős korban is aktívan dolgoznak, gondozzák kertjüket.

4. Eredmények és hatások

A program hatásai:

- Példaadás, értékátadás, életvitel minta
- Hagyományok feléledése, ezek továbbadása
- Hasznos szabadidő eltöltés
- Aktív nyugdíjas, időskor
- Közösségfejlesztés
- Önértékelés, öngondoskodás
- Generációk közötti hidak építése, ápolása

Újszilvás Község Önkormányzata
2768 Újszilvás, Szent István u. 6.
Tel.: +36-53/387-001
Fax.: +36-53/587-519
E-mail: ujszilvas@ujszilvas.hu
www.ujszilvas.hu